

Рецензия

от доцент д-р Снежана Димитрова

(Катедра „История“, ПИФ, Югозападен Университет „Неофит Рилски“)

за дисертационния труд на Николай Светославов Мишковски

на тема:

„ВОЕННОМОРСКИТЕ СИЛИ НА САЩ В ПЕРИОДА МЕЖДУ ДВЕТЕ СВЕТОВНИ ВОЙНИ, 1919 – 1941г.“

Югозападен Университет „Неофит Рилски”

Правно-Исторически Факултет, Катедра „История“

Научна област: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.2 „История и археология“

Научна специалност: Нова и най-нова обща история

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите:

Според предоставените сведения Николай Мишковски е зачислен за редовен докторант към катедра „История“ в Правно-Исторически Факултет, професионално направление 2.2 История и археология, научна специалност Нова и най-нова обща история, през 2018 г. със заповед 1425/2.07.2018 г. Той е изпълнил всички изисквания, свързани с докторантурата, включително като е участвал активно в редица научни конференции и други академични форуми. Важен акцент е неговата работа в техническия (с финансово проектна насоченост) отдел на Ню Йоркската Военна академия, в която явно се формира и научният му интерес, създавайки условия да събира материали за дисертационния си труд в доста широк регистър и пълнота.

Дисертантът е представил четири собствени научни публикации, посветени на различни аспекти, свързани с тематиката на неговата дисертация, всички от които се отнасят до различни структури, дейности и политики, проясняващи историята на Военноморските сили на САЩ, 1919 – 1941г. Предложеният автореферат отразява основните моменти от съдържанието и научните достижения на дисертационния труд. С всичко това той е отговорил на предварителните нормативни изисквания за

присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в съответното професионално направление.

Дисертационният труд е на тема „Военноморските сили на САЩ в периода между двете световни войни, 1919 – 1941г.“ с научен ръководител доц. д-р Иван Петров. И е в обем от 919 страници и се състои от увод, три глави, заключение, приложение и библиография. Приложението съдържа карти и таблици и е в жанра на илюстрация към основния текст и опит за паралелен наратив по темата. Изборът на темата е сполучлив и изглежда обещаващ с оглед интересите и условията за изследователската работа на Н. Мишковски.

Очевидно е обаче, че работна среда е повлияла определено и на духа на дисертацията, но без да я превръща в обикновена ведомственоцентрична история, отстояваща интересите и гледната точка на Военноморския департамент и неговия естаблишмънт. Обратно ясно се удържа ролята на силно изявения следвоенен пацифизъм (отгоре и отдолу) в американското общество при формиране на фискалната политика за флота (съвсем не винаги в негова полза), както и динамиката в отношенията между президентската администрация и важните за външната политика на страната военноморски сили (товарени с отбранителни и хуманитарни функции и в националната доктрина) – всъщност описан е самият контекст (връзки, отношения, ситуации), в който се пише специфичната история на политиките за разоръжаване и ограничаване на съперничеството в океаните и моретата, в които САЩ имат важно значение и тежест, както отстоява Н. Мишковски. „Мир чрез практическо разоръжаване“ не е просто лозунг, а осъзната и отстоявана политика от американските президенти през разглеждания период, независимо от партийния им афинитет, произход и формиране, а тази ѝ формулировка е на самия Франклин Д. Рузвелт от първия му мандат, както подчертава Мишковски.

Същевременно обаче професионалният профил на дисертанта има своя отънък върху терминологични приплъзвания в дисертацията, видни особено, когато назовава труда си „проект“ или пише за „Новият курс“ (New Deal), 1933 – 1939г., на Франклин Д. Рузвелт, наричайки го „Новата сделка“, или не използва понятия, които са с утвърдена научна употреба в българската историография, като тези отнасящи се до институциите на Обществото на народите. Тук ще подчертаем, че авторът използва само англосаксонска литература, всъщност американска основно, както и само документи от американските архиви и библиотеки, свързани с темата на труда. Изключение в това отношение са публикациите на договорите, издание на ОН (САЩ не

са част от Организацията), отнасящи се до включването на Германия във форумите (конференциите) за разоръжаване и произтичащите от тях договорености. Въпреки че Мишковски споменава значимостта на темата в чуждите историографии, техните позиции не са отразени дори косвено в историографския обзор и дисертационното съдържание. Ясно е, че е налице своеобразен историографско центричен подход, от който обаче в случая се очаква да обогати родната наука в областта на най-новата обща история.

Още повече, че в българската, за разлика от световната историография, темата не е разглеждана в монографични изследвания, въпреки безспорната значимост на военния флот на САЩ в международната политика – тя е видна още с ролята му в Голямата война, войната, която не само преобръща европейски общества, но и глобализира международните отношения, превръщайки европейските във функция на нов световен ред, в който ролята на военноморските сили е основна след като новите политически реалности се пораждат в опит да се подели светът на сфери на влияние, съответно САЩ в Западното полукълбо (доктрината Монро), а Великобритания – в Източното. Редът, при който ясно се очертава новият му епицентър, а именно сблъсъкът между САЩ и Япония, а високият бал на вълнение, което оттук се произвежда в световната дипломация, разкрива защо британска политика на отстъпки и готовност за паритет на военноморските ѝ сили с тези на САЩ изглежда закономерна и прагматична – фактически съобразена с новия геополитически пренареден свят с (Мира от 1919 г.), но и разкриваща разумът и здравия смисъл на английския консервативен елит (да се опази и усили империята като морска сила срещу възхода на САЩ, като не се допуска констелация от сили с военноморско превъзходство), ако следваме логиката на дисертационния труд; в него не случайно често се обсъжда основния план за война (“Plan Orange”), в който изходното предположение е конфликтът с изгряващата Източна империя. Ред, изграждан през „договорната система“ в областта на военното строителство и оръжейно развитие през разширяващи се международни конференции за разоръжаване (и извън рамките на ОН), в чието изработване и поддържане (от 1922 г. до избухването на Втората световна война) САЩ има водеща роля, е основната теза на дисертанта. Фактът, че и до днес усвояваме наследството на междувоенния период по отношение парадигмите на войната и мира, и особено на 1930–те (които за разлика от апатията и летаргията на 1920 –те) променят идеологически и политически (гневни и ангажирани) светът – ще си позволим да доуточним идеите на дисертанта с нюансите на европейската историография, всъщност прави актуална тематиката на труда му.

Разбира се тъкмо в този план, за разлика от него, намираме приносите му, още повече, че дисертацията се защитава в областта на хуманитарните науки. Към това ще се върнем в заключението на рецензията.

В увода освен тематичният регистър и предмета на изследване са посочени методите и изворите. При методите има обаче неяснота, доколкото чисто когнитивни процеси се отбелязват като специфично исторически, а всъщност собствено исторически не са защитени като подход при работата. Това вероятно е ефект от възплътените конвенционални методи от дисертанта – хронологически и тематично-хронологичен, а количествените, за които той говори са по-скоро статистически (и в случая използването им цели онагледяване на изработени тези), като сравнителният подход, който той обяснява и прилага, според него, не се отнася до познатия сравнително исторически, доколкото в случая, поради своеобразната центричност на дисертацията, той е трудно приложим. Тези позиции явно се открояват при съдържанието в хронологичните рамки на основните втора и трета глава – в тях има непрекъснато преплитане на събития и процеси, които не се побират в съответните хронологически отрязъци (и в техните подпериоди), защото методът му е тематично-хронологически, а не обратното. Затова и в увода се защитава като горна граница на труда края на войната през 1918 г., на чиито явления е посветена и последната част от Първата глава, макар че в заглавието на дисертацията е посочен различен начален жалон на изследването – 1919 г. Но тези дефицити показват силата на възплътения метод, който прави историка историк – Мишковски не режи логиката на събития и процеси на „покрустовото ложе“ на строгата хронология. Важно фактическо състояние на нещата в неговата дисертация, което обаче е трябвало да бъде и конкретно обосновано още с увода ѝ. А що се отнася до това, което той описва като изследователска практика и обвързва с „работния си протокол“, всъщност, с лек нюанс, се отнася до социологическия метод на контент-анализ (кой – на кого – с каква цел), широко използван от историците, при който се работи и с количествени показатели. Но тъкмо той не е приложен като такъв, независимо че дисертантът използва доста статистически таблици; още повече, че в дисертацията не се анализира печата и не се обработва (анализира и осмисля) съдържанието на образи – лек отблясък за значението им има, когато Мишковски описва формирането на офицерския кадър и онова, с което тази професия привлича различни класи и слоеве.

Липсва и същински историографски обзор – дисертантът се е задоволил с изброяване на заглавия и очертаване профила на авторите им, а и в библиографията

разделът използвана литература е нестандартно обозначен – „автори“. Опит този дефицит да се компенсира се прави в заключението, в което се очертават най-общо тенденциите в американската историография по темата, но всъщност компенсацията се случва в отделните глави, в които Мишковски показва умение да прави историографски анализ, за да ситуира собствените си усилия и определи приносите си, това особено важи за главите, в които този принос изпъква (отнасящи се до флота и оперативните му сили и двете глави на дисертацията). Изследването се основава на 591 описани източници – архиви, включително публикувани документални сбирки, лични архивни колекции, мемоари, периодичен печат и литература. Със сигурност всички те не присъстват пряко в дисертационния труд, дори има глави, в които основните референции са няколко привилегирани от дисертанта автори, като например С. Роскил, Дж. Бърнс, Дж. Куен, Д. Нокс... А и трудно се откриват всички описани старателно в увода като използвани архиви (и конкретните им документи) в съдържанието на труда – основно цитирани са документите от Национални архиви на САЩ (NARA) и годишните отчети на различни ведомства, а в някои глави документалната база е съвсем оскъдна.

Тук обаче ще направим едно за нас съвсем основателно допускане – авторът явно е работил, консултирал, анализирал и осмислял (донякъде частично и бегло, донякъде напълно и задълбочено в зависимост от поставените цели и задачи) огромния по думите му документален и литературен корпус, което практически му дава сигурност в композиране на историческия разказ, артикулиран с дисертацията. А и амбицията му е да се опре на онова, което липсва като документи или е изпаднало от фокуса на предходните изследователи – тъкмо в това самият той вижда собствения си принос. Подобно допускане, от наша страна, идва и от факта, че в съответните глави Мишковски, обратно на неговите твърдения, сблъсква тезите на отделните автори и заема своя позиция, която се основава очевидно на познание в определена пълнота по съответната тема (флотски сили, морска авиация, и частично в главите посветени на международните конференции за разоръжаване на морските сили). В това отношение ни се струва закономерно, но и полезно за българската историография, описанието на изворовата база и цитираните източници (особено литература), още повече, че така се прояснява какво е допринасяло пряко и непряко за формирането му като историк и е позволило да се обобщи и добре структурира тематиката на дисертационния труд. Както вече споменахме има повторения на събития, но тук ще изтъкнем, че те се отнасят до резултатите от съответните конференции по разоръжаване (1922 – 1936 г.) и

появата им в различни глави е свързано с тяхната контекстуализация през призмата на връзката между „договорната система“ (чийто гръбнак, доказва Мишковски, е Вашингтонската конференция от 1922 г.) и фискалната политика на САЩ – аргументационната логика налага тези събития да се огледат в различна историческа перспектива и отношенчески контекст (нагласи в обществото, президентска воля, разбиране и формиране на общо национален интерес), при които само може да се осмисли състоянието (между застой и технологически напредък) на военноморските сили. Тук трябва да подчертаем, че много добро впечатление прави тъкмо удържаната и изследвана връзка от дисертанта между постигнатите договори и слабите военноморски бюджети, но като се ролята на президентската администрация и тежестта на общественото мнение в създаваните нови реалности за военноморските сили – те ще се изправят пред орязани бюджети, съгласно договорите за разоръжаване и политическата воля за практически мир, но пък оттук ще развият новите стратегии и парадигмата на мобилните бази и различен маньовър. Разбира се тук влиянието на четената литература е очевидно, но дисертантът показва умение да тематизира и проблематизира историографските достижения в собствено изследване – в тези случаи се включват и архивни документи, макар и не в изобилието им очертано в увода и библиографията.

Нестандартен изглежда и изборът за Първа глава („Флотът на САЩ до 1918 г.“), тъй като доста се отдалечава от основния хронологичен обхват (макар и не чужд на тематика на труда) и приляга повече на някаква обща история на американския флот и Военноморския департамент. В случая дисертацията щеше да спечели много повече от самостоятелна глава за ролята на САЩ (като военноморски сили) не само в Голямата война (след 1916 г. нататък), но и в Париж (1919 г.), когато се формира политиката по отношение на бъдещето на Германия като морска сила и нейния флот и се очертават линиите на сблъсъка, но и възможните констелации (съвсем не в интерес на САЩ) сред големите победители във войната, при надпреварата им за стратегическо и търговско преимущество в океаните и моретата; разгледаните кризисно-критични политики на У. Уилсън, с оглед на американските интереси, по отношение на Хабсбургите и Китай щяха по този начин да изпъкнат и разкрият още по-ясно корените на „своеобразния американски изолационизъм“ (между 1919 – 1922 г.). Тези тенденции са очертани в края на първата глава (стр. 99 – 135), в която се обобщава, както недотам насърчителното отношение на Военноморския департамент към идеите на Уилсън за създаване на Обществото на народите, така и защо Сената не ратифицира Версайския договор и с това и статута на ОН – резултатите им, освен другото, са и подтикът за

Вашингтонската конференция (1922 г.), както добре е изведено в структурата на дисертацията. Но при условие, че началната граница на труда е 1919 г., то тя е трябвало да бъде защитена в самостоятелна глава и визуализирана в самото съдържание (в него тази година не присъства). Още повече, че дисертантът отстоява тук тезата за появяващото се оттогава (с войната) ново съзнание сред военния елит, а именно че поражението на Германия на континента в Първата световна война се дължи на морската блокада (особено силно изявено в английското Адмиралтейство); а тъкмо то, заедно с другото, все повече ще налага една различна военноморска парадигма – изходът на всяка бъдеща война ще зависи от контрола върху морските пътища и снабдяването и ще се постига през блокада и икономически натиск, съгласно променените американски планове за война при администрацията на Рузвелт (стр. 753 – 759).

Втората глава „Мирът“ е добре структурирана и успешно балансира между чисто военната и политическа проблематика, недопускайки интересът към военноморските сили (дисертантът дава ясно определение какво включват те и превръща словосъчетанието в понятие) да натежи и отпрати дисертацията към други специфични науки – военните. В нея също отчетливо са изявени слабите и силни страни на дисертацията, вече описани по-горе. Тук ще изтъкнем обаче добрия анализ на Вашингтонската конференция (1922 г.) като явление в международните отношения и ефектите от договора ѝ върху новия международен ред, който предопределя и политиките към самите военноморски сили в САЩ; но фокусът тук е и върху формирането на ново мислене сред самия военноморски елит, сблъсъкът между „млади и стари“ по отношение на мястото на линейния кораб в структурата на военноморските сили, както и нюансите в отношението на тримата президенти У. Хардинг, К. Кулидж и Х. Хувър към програмите за развитие на военноморските сили, са добре проследени. Не е подминато от дисертанта и онова, което тогава повдига престижа на военния флот сред общественото мнение, давайки примери с участието на флотилията в решаване на хуманитарни кризи от 1923 г. като земетресението в Япония (помощи, болница) и Чили (бързо снабдяване с провизии и медикаменти). Като хуманитарни Мишковски разглежда и действията на американския флот в Смирна и Трапезунд за спасяване на гръцкото население от настъпващите войски на Кемал Ататюрк. Същевременно обаче се удържа и подчертава подкрепата за пакта Келог-Бриан като основа на новия мирен политически ред от страна на САЩ, а тя позволява да се отстоява средствата на бюджета да се насочват в техническия прогрес на индустрията, но не и във военните

клонове – важен симптом за доминиращите общи нагласи: пацифизъм и разоръжаване. Показва се и добро познаване на контекста на международните отношения през анализ на морските политики на Италия и Франция, Великобритания и Япония, по време на конференциите за разоръжаване (1922 – 1930 г.). Макар и бегло е засегната Римската конференция (1924 г.), в съдбата на която Мишковски привижда бъдещето на всички останали – Женевска и Лондонски, но не развива, за съжаление, прозренията си. Добре е очертана връзката общество (хоризонт на очаквания) и бързия технологичен напредък на авиацията (като предизвикателство не само за бюджетните политики на САЩ). Главата съдържателно не спира при анализа на Лондонската конференция (1930 г.), а се разпростира до ефектите ѝ върху военноморските сили, проследими видно до 1932 г., и оттук така оспорва хронологията на следващата основна глава в дисертацията.

Третата глава „По пътя към война“ има като начало 1929 г., свързано е с ефекта на икономическата криза върху флота на САЩ, видно още с първия неин тематичен кръг. Периодизацията е защитена през анализ на различни историографски позиции, които налагат и едната вътрешна подпериодизация (1932 – 1941 г.), отстоявана и от дисертанта с тази глава, докато логиката ѝ обаче е изведена от влиянието на икономическата депресия върху корабостроенето и плановете на Водомството за разволя на боеспособността на силите му. Особен акцент е кризата и заетостта в корабостроенето през политиките на Хувър (в сравнителен план с Кулидж) – внимание се отделя на антифлотската политика на Хувър, отчита се ролята на образованието и произхода му за формиране на неговите пацифистки нагласи, превръщани в политика от един президент с технократско мислене и визия за световния прогрес и САЩ. Отчетена е тук ролята на кризата за решенията на Лондонската конференция по разоръжаване (1930 г.), заради отбелязаната по-горе логика за тематично-хронологично изграждане на главата. Посочено е мястото на различни инциденти и на все по-видимите проявления на агресия и експанзия от страна на Япония (след 1935 г.) за насърчаване на бюджетите за военноморските сили (което ще рече отчитане засилващата се тежест на флота в американското външнополитическо бъдеще). Така и законът (1935 г.), с който САЩ, отговаря на започналата надпревара във въоръжаването, чийто тон е зададен от Япония, се разкрива не само като опит да се преодолеят негативите във флота, но и през реакцията на общественото мнение срещу него, което „остава чувствително към обещанието да се държи флота до собствените държавни граници“ (стр. 622-4). После при анализа на съпътстващите събития и предварителни договори за Лондонските конференции (1935 – 1936 г.) дисертантът

показва владее на историята на международните отношения и техния политически контекст, което му позволява да уплътни исторически основната си теза, поне за нас, а именно – САЩ са важен фактор за новия международен ред (мир чрез практическо разоръжаване) през политиките си към урегулиране на флота (видове и тонаж) и регламентиране на свободата по морета и океани (а и те активно съдействат за включването на Германия във всички конференции след 1922 г.), независимо че са извън институцията, която е отговорна за него (ОН), а и особено след като Хитлер я напуска.

Очаквано тук ясно е разкрита „връзката“ – в емоционален план, на Рузвелт с флота, проследявайки историческия ѝ път, но разкривайки с какво съдържание той я изпълва в новото си качество на отговорен за съдбата на нацията, Мишковски показва как новият президент демократ, също като колегите си републиканци, отстоява политика за мир чрез ограничения във въоръжаването и не отстъпва от философията на пакта Келог-Бриан, насърчавайки договорната система с внимателни отстъпки за Япония (която явно я напуска). Важно е, че дисертантът не пропуска, че битката от страна на Япония за равенство във флота с останалите сили е успоредена от една друга – за равенство на расите. (Тук ще припомним на дисертанта, че през 1919 г. президентът Уилсън отхвърля в Съвета на Четирите японското предложение в статута на ОН да се включи клауза за равенство на расите.) Посочена е и ясната подкрепа от страна на САЩ и Великобритания за ограничаване и дори забрана на подводната война. Проследени са и всички опити за омиротворяване на Германия и недопускане Япония да излезе окончателно от „договорната система“ в сферата на военноморските сили – система, основен гарант за мира, в очите на тогавашните политически мъже, както дебело многократно, в различни контексти подчертава дисертантът. Ясно е описана новата динамика в отношенията: общество-президент-фискална политика-военноморски сили, и нейния външнополитически контекст – от пацифизъм към война; проследен е ефектът и тежестта му (и през пропагандни усилия) за промяната на нагласите в американското общество и окончателното му сбогуване с изолационистките илюзии в един очевидно глобален вече свят. Върховете се готвят за война, а това означава променени по спешност планове за война и битка за наваксване на пропуснатото във въоръжаването на флота (във висшите му среди се споделя мнението, че при диктатура има повече възможности за въоръжаване), но и новите актове за неутралитет се гласуват. В този контекст, въпреки предупрежденията на разузнаването за очаквано японско нападение над Пърл Харбър, случилото се в

началото на декември 1941 г. изглежда по-скоро закономерно по силата на инерцията на 1930-те. „С този удар Япония и нейните съюзници от Оста успяват да постигнат максималните възможни резултати. Техните военни сили доминират от руските степи и Южна Европа до централните части на Тихия океан“ (с. 772), пише Мишковски. Официално САЩ влиза във война заради този инцидент, но практически тя вече се сблъскала с атаките на немските подводници към нейни конвои, предизвикателства, заради които Рузвелт дава заповед да се отговаря с въоръжен отпор, подчертава той. Тук дисертантът прави интересни обобщения за договорната система, смисълът и възможността ѝ да осигури новия мирен международен ред.

Като в този техен дух, според нас, би трябвало да бъде и неговото заключение, но той отново избира нестандартен път да завърши текста си – с обобщения за историографските традиции в изследванията на историята на флота (военноморските сили) и обосноваването на два подпериода в предметно-тематичното изследване, артикулирало дисертационния му труд, съответно: краят на Голямата война, 1918 – 1933 г., и 1933 – 1941 г., с което отново поставя под въпрос периодизацията на дисертацията си въз основа на събитийно хронологичния подход, отразена в самото ѝ заглавие (1919 – 1941 г.), както и тази на двете основни глави обхващащи времевите отрязъци между 1922 – 1932 г. и 1929 – 1941 г.

II. Научни приноси

От казаното дотук обаче ще изведем и различни от тези, изтъкнати от дисертанта, приноси на дисертационния труд. Зараждането на новото *ни* бъдеще – практически въоръжен мир заради невъзможен мир през практически разоръжаващи се нации, ще си позволим да формулираме тук външнополитическите парадигми на 1930-те, е уловено и очертано в дисертационния труд на Н. Мишковски. Бъдеще, което е ефект от исторически опит, добре описан от дисертанта, а именно – неуспешната битка да се балансира между „естествено развитие“, неизбежно водещо до модернизиращи се военноморски сили, в условията на рязък технологичен напредък и глоболизираща се икономика, и интересите на високо прокламирания световен мир, изискващи ясна регламентация на неговото въоръжение и тонажни лимити.

Още повече, че този опит изплува тъкмо през фокуса върху политиките на международните конференции за разоръжаване (дори и в опити за забрана на подводната война), започнали с Вашингтонската от 1922 г., иницирана от САЩ, която задава новата договорна система в сферата на военноморските сили, бързо

привличайки и победена Германия и Съветския съюз – всъщност самият гръбнак на международния ред по моретата и океаните, който ще определи облика на националните флоти, но и бъдещите съюзи между държавите, които ще воюват във Втората световна война. Нещо повече: тъкмо подготовката, средата и резултатите от конференциите (1922 – 1936 г.) показват състоянието на нещата, които правят войната неизбежна, разкривайки един на практика безсилен пацифизъм (отдолу и отгоре). Но пък, сам по себе си, той е ясна алтернатива на тоталитарни режими и обществената среда за всяка политическа воля, търсеща да се избегне войната – съвсем не е случайно, че Мишковски включва писма (цитирани в книгите на Love, Ch., Pelz, St.), и на майки, до президента Рузвелт, в момента, когато светът очевидно е тръгнал към война. И макар Мишковски да не ги анализира, то те като присъствие в труда са важни за читатели с интереси за формите на женско политическо участие, а и разкриват различни нагласи от европейските, достатъчно е да ги сравним с това, което мислят Симон дьо Бовоар и Агата Кристи тогава – „Нашите граждани не желаят война... Не забравяйте, че всеки договор включва неписана клауза, определяща датата на следващата война“ пише майка на три деца до Рузвелт (с.623). Но и разкриват широк спектър от познания на дисертанта по темата на дисертационния му труд.

После нека не забравяме, че тъкмо свободата (гарантирана през закони) и ненамесата на държавата в икономиката, за да не се раждат чудовищата на тоталитаризма, е наученият урок в САЩ, на който се акцентира в социалните и хуманитарни науки, особено в напредничавите им изследвания и до днес. Дисертацията на Мишковски разкрива още нюанси в това отношение, но не толкова през анализа на ефектите на „Новия курс“, който все пак благоприятства и спасява важни отрасли на корабостроенето, положително оценено и от дисертанта, колкото през уместния разбор и контекстуализация и на известната „Карантинна реч“ на Рузвелт, и на писмата му до така наречената дълга конференция по разоръжаване (1932 – 1934 г.) в рамките на ООН, както и през разкривания негативен ефект от политиките на „новия неутралитет“ на администрацията на Рузвелт, който практически не влияе в очакваната посока за възпиране на Хитлер, напротив приветстван е в Германия.

Дисертационният труд успява да въведе в научен оборот документи и литература по тема, която не е изследвана в българската историография и да пресъздаде убедителен исторически разказ за развоя на военноморските сили на САЩ, 1919 – 1941 г. Съдържателно уплътнявайки, с исторически детайли, понятието

„военноморски сили“, дисертацията има принос и за специализираната американска историография в тази област.

III. Заключение:

Независимо от критиките и забележките, оценявам положително работата на Николай Мишковски и подкрепям присъждането на образователната и научна степен „доктор“. Считам, че с този дисертационен труд той показва и заложби за по-нататъшно развитие като изследовател.

Член

на научното жури:

(доц. д-р

Снежана Димитрова)

Благоевград, 03.06.2022 г.

Review
by Associate Professor Dr. Snezhana Dimitrova
(Department of History, PIF, South-West University "Neofit Rilski")
for the dissertation of Nikolay Svetoslavov Mishkovsky
on the topic:

"United States Navy in the period between the two world wars, 1919 - 1941"
South-West University "Neofit Rilski", Faculty of Law and History, Department of History
Scientific field: 2. Humanities Professional field: 2.2 "History and Archeology"
Scientific specialty: Modern and Contemporary history

1. Data for the doctoral dissertation, the abstract, the abstract and the publications:

According to the information provided, Nikolay Mishkovsky was enrolled as a full-time doctoral student at the Department of History at the Faculty of Law and History, professional field 2.2 History and Archeology, scientific specialty Modern and Contemporary history, in 2018 by order 1425 / 2.07.2018 He has fulfilled all the requirements related to doctoral studies, including by actively participating in a number of scientific conferences and other academic forums. An important emphasis is his work in the technical (financially project-oriented) department of the New York Military Academy, where his scientific interest is clearly formed, creating conditions for collecting materials for his dissertation in a fairly wide register and completeness.

Mr. Mishkovsky has presented four of his scientific publications devoted to various aspects related to the topic of his dissertation, all of which relate to various structures, activities and policies clarifying the history of the United States Navy, 1919 - 1941. The proposed abstract reflects the main points of the content and scientific achievements of the dissertation. With all this, he has met the preliminary regulatory requirements for the award of educational and scientific degree "Doctor" in the relevant professional field.

The dissertation is on the topic "United States Navy in the period between the two world wars, 1919 - 1941" with supervisor Assoc. Prof. Dr. Ivan Petrov. It is 919 pages long and consists of an introduction, three chapters, a conclusion, an appendix and a bibliography. The application contains maps and tables and is designed in the genre of illustration to the main text and an attempt at a parallel narrative on the topic. The choice of the topic was successful and seems promising in view of the interests and conditions for the research work of Mr. Mishkovsky.

However, it is obvious that the work environment has definitely influenced the spirit of the dissertation, but without turning it into a simple departmental-centric history, defending the interests and point of view of the Naval Department and its establishment. Conversely, the role of strong post-war pacifism (top and bottom) in American society in shaping fiscal policy for the Navy (not always in its favor) and the dynamics of relations between the presidential administration and the important naval foreign policy are clearly retained; however, US navy is burdened with defense and humanitarian functions and in the national doctrine – in fact, the context itself (connections, relations, situations) is described, in which the specific history of disarmament and limiting policies in the oceans and seas in which the United States has

important importance and weight, as N. Mishkovsky insists. "Peace through practical disarmament" is not just a slogan, but a conscious and advocated policy of American presidents during the period in question, regardless of their party affinity, origin and formation, and this wording is coined by Franklin D. Roosevelt himself, as emphasizes Mishkovsky.

At the same time, however, the professional profile of Mr. Mishkovsky has its tinge on terminological slips in the dissertation, especially when he calls his work "project" or writes about the "New Deal", 1933 - 1939, Franklin D. Roosevelt, calling it wrongly in Bulgarian language as "Nova sdelka" or does not use concepts (as translated in Bulgarian) that are currently in scientific use in Bulgarian historiography, such as those relating to the institutions of the League of Nations. Here we will emphasize that the author uses only Anglo-Saxon literature, in fact American mainly, as well as only documents from American archives and libraries related to the subject of dissertation. Exceptions in this respect are the publications of the treaties, published by the UN (the United States is not part of the Organization), concerning the inclusion of Germany in disarmament forums (conferences) and the resulting arrangements. Although N. Mishkovsky mentions the importance of the topic in foreign historiographies but their positions are not even indirectly reflected in the historiographical review and dissertation content. It is clear that there is a kind of historiographically centric approach, which, however, in this case is expected to enrich the native science in the field of Bulgarian contemporary historiography.

Moreover, in Bulgarian, unlike world historiography, the topic is not considered in monographic studies, despite the undeniable importance of the US Navy in international politics - it is evident in its role in the Great War, the war that not only turns down European societies, but also globalizes international relations, making European international relations a function of a new world order in which the role of the navy is central as new political realities arise in an attempt to divide the world into spheres of influence, the United States in the Western Hemisphere (the Monroe Doctrine) and Britain in the East. The order in which its new epicenter is clearly outlined, namely the clash between the United States and Japan, and the high score of excitement generated in world diplomacy, reveals why Britain's policy of concessions and readiness for parity of its naval forces with those of The United States seems legitimate and pragmatic - in fact in line with the new geopolitically reorganized world with (Peace of 1919), but also revealing the sanity and common sense of the British conservative elite (to preserve and strengthen the empire as a naval force against the rise of the United States and not allow a constellation of forces with naval superiority against her to arise) if we follow the logic of the dissertation; it is no coincidence that it often discusses the "Plan Orange", in which the initial assumption is the conflict with the rising Eastern Empire (Japan). An order built through the "contract system" in the field of military construction and arms development through expanding international disarmament conferences (and outside the UN), in the development and maintenance of which (from 1922 until the outbreak of World War II) the United States has leading role is the main thesis of the dissertation. The fact that we cannot come to terms with the legacy of the interwar period paradigms of war and peace, and especially the 1930s (which, unlike the apathy and lethargy of the 1920s) changed the world ideologically and politically (angry and engaged), will let us refine the dissertation's ideas with the nuances of European historiography, in fact it makes the topic of his work relevant. Of course, it is in this plan, that we find his contributions, especially since the dissertation is defended in the field of humanities. We will return to this in the conclusion of the review.

In the introduction, in addition to the thematic register and the subject of research, the methods and sources are indicated. However, there is ambiguity in the methods, insofar as purely cognitive processes are noted as specifically historical, and in fact historically they are not introduced and justified as an approach of the research. This is probably an effect of the embodied conventional methods of the dissertation - chronological and thematic-chronological, and the quantitative ones he talks about are rather statistical (and in this case their use is intended to illustrate the ideas discussed within his dissertation), as the comparative approach he explains and applied, in his opinion, in reality does not refer to the known historical methods, insofar as in this case, due to the peculiar centrality of the dissertation, it is difficult to apply them. These positions clearly stand out in the content in the chronological framework of the main second and third chapters - they have a constant intertwining of events and processes that do not fit into the relevant chronological segments (and their subperiods), because his method is thematic-chronological, and not the other way around. That is why the end of the war in 1918 is defended in the introduction as the chronological landmark to whose phenomena the last part of the First Chapter is dedicated, although the title of the dissertation mentions a different starting point of the research - 1919. But in this case this deficit shows the strength of the embodied method that makes the historian a historian so Mishkovsky does not direct the logic of events and processes of "The Procrustean Lodge" of strict chronology. And as for what he describes as research practice and links to his "work protocol", in fact, with a slight nuance, refers to the sociological method of content analysis (who - to whom - for what purpose), widely used from historians, which also works with quantitative indicators. But it is not applied as such, although the dissertation uses a lot of statistical tables; moreover, the dissertation does not analyze the press and does not process (analyze and comprehend) the content of images - a slight reflection of their importance is there when Mishkovsky describes the formation of the officer cadre and what this profession attracts different classes and strata.

In fact, there is no real historiographical review - the dissertation is satisfied with listing the titles and outlining the profile of their authors, and in the bibliography the section of used literature is unusually marked - "authors". An attempt to compensate for this deficit is made in the conclusion, which outlines the general trends in American historiography on the subject, but in fact the compensation occurs in the individual chapters in which Mishkovsky shows the ability to make historiographical analysis in order to situate his own efforts and determine his contributions, this is especially true for the chapters in which this contribution stands out (relating to the fleet and its operational forces in both chapters of the dissertation). The research is based on 591 described sources - archives, including published documentary collections, personal archival collections, memoirs, periodicals and literature. Certainly not all of them are directly present in the dissertation, there are even chapters in which the main references are several authors privileged by him, such as S. Roskill, J. Burns, J. Kuehn, D. Knox... And it is difficult to find all carefully described in the introduction as used archives (and their specific documents) in the content of the whole work - mainly are quoted documents from the US National Archives (NARA) and annual reports of various departments, and in some chapters the documentary base is quite scarce.

Here, however, we will make a very reasonable assumption for us - the author has obviously, nevertheless partly and briefly, or fully and thoroughly depending on his goals and objectives, worked, consulted, analyzed and reflected on the huge, in his words, documentary and literary corpus, which practically gives him confidence in composing the historical narrative articulated

by the dissertation. And his ambition is to build it on what is missing as documents or has fallen out of the focus of previous researchers - this is what he himself sees as his own contribution. Such an assumption, on our part, comes from the fact that in the relevant chapters Mishkovsky, contrary to his claims, confronts the theses of individual authors and takes his position, which is obviously based on knowledge and his certain completeness on the subject (navy, navy aviation, and partly in the chapters on international conferences on the disarmament processes regarding the navy). In this respect, it seems natural, but also useful for Bulgarian historiography, the description of the source base and the cited sources (especially archives and literature), moreover, it clarifies what contributed directly and indirectly to his formation as a historian and allowed him to summarize and structure the topic of the dissertation. As already mentioned, there are repetitions of events, but here we will point out that they refer to the results of the relevant disarmament conferences (1922-1936) and their appearance in various chapters is related to their contextualization through the prism of the relationship between the content and the practices of "contractual system" (whose backbone, Mishkovsky proves, is the Washington Conference of 1922) and US fiscal policy - the logic of argumentation requires these events to be viewed in different historical perspectives and relational contexts (attitudes in society, presidential will, understanding and forming a common national interest), in which only the state of the navy (between stagnation and technological progress) can be understood. Here we must emphasize that a very good impression is made by the well exposed, in the dissertation, link between the agreements reached and the weak naval budgets; it is important that the relational context emerging from the role of the presidential administration and the weight of public opinion in the new realities for the navy is studied in its dynamics - US Navy will face cut budgets, in accordance with the disarmament treaties and the political will for practical peace, but from here they will develop new strategies and the paradigm of mobile bases and a different maneuver. Of course, the influence of the studied literature is obvious, the chapters based on such a study are prevailing, but N. Mishkovsky shows the ability to thematize and problematize historiographical achievements in his own research - in these cases he also is including his own study of the archival documents, although not in their abundance outlined in the introduction and bibliography.

The choice of the First Chapter ("United States Navy until 1918") also seems unusual, as it is quite far from the main chronological scope (although not foreign to the subject of research) and fits more into some general history of the United States Navy and Navy Department. In this case, the dissertation would have won much more if an independent chapter of studying on the role of the United States (as a Navy force) and its politics not only in the Great War (after 1916 onwards) but also in Paris (1919) has been achieved. In such research will be more clearly shown his understanding of the causes and logic of his chronological choice to study his subject, because as he underlines it is the time when the policy on the future of Germany as a naval power and its navy is to make visible not only the lines of future conflict, but also the possible constellations (not in the interest of the United States) among the great victors of the war, in their race for strategic and commercial advantage in the oceans and seas; Wilson's crisis-critical policies with regard to American interests toward the Habsburgs and China would thus highlight and reveal even more clearly the roots of "a kind of American isolationism" (between 1919 and 1922). These trends are outlined at the end of the first chapter (pp. 99 - 135), which summarizes both the less encouraging attitude of the Navy Department to Wilson's ideas of establishing the League of

Nations and why the Senate did not ratify the Treaty of Versailles and thus the status of the UN was practically rejected by then political and military establishment – the rising awareness of such negative policy, among other things, are the impetus for the Washington Conference (1922), as well stated in the whole structure of the dissertation. But provided that the initial chronological landmark of the dissertation is 1919, its logic and reasoning must be developed in a separate chapter and visualized in the content itself this year is missing from the content itself). Moreover, the dissertation defends the thesis of the new consciousness among the military elite that has emerged since then (during the war), namely that Germany's defeat on the continent in the First World War was due to the naval blockade, the thesis largely spreading, especially within the English Admiralty; and in the dissertation will be stated that such a consciousness will, among other things, increasingly impose a different naval paradigm - the outcome of any future war will depend on control of sea lanes and supplies, and will be achieved through blockade and economic pressure, according to revised US war plans by Roosevelt époque (pp. 753-759). So, to be exposed in more details the historical roots of the new paradigms are, in our opinion, more relevant to the aims of the dissertation than the history of US Navy from its beginnings of 18th century (and the year has been wrongly written as 1975, a technical mistake surely).

The second chapter "Peace" is well structured and successfully balances between purely military and political issues, preventing interest in the navy (the dissertation gives a clear definition of what they include and turns the word into a concept) to weigh and send the dissertation to other specific sciences – military history. It also clearly highlights the strengths and weaknesses of the dissertation, already described above. Here, however, we will highlight the good analysis of the Washington Conference (1922) as a phenomenon in international relations and the effects of its treaty on the new international order, which predetermines policies towards the US navy itself; but the focus here is also on the formation of new thinking among the naval elite itself, the clash between "young and old" regarding the place of the battleship in the structure of the navy, as well as the nuances in the attitude of the three presidents W. Harding, K. Coolidge and H. Hoover to the Navy Development Programs are well followed. He did not miss the dissertation, which then raised the prestige of the Navy in public opinion, giving examples of the participation of the flotilla in resolving humanitarian crises of 1923 such as the earthquake in Japan (material and moral aid, hospital) and Chile (rapid supply of needed things to survival of damaged regions). Mishkovsky also considers the actions of the US Navy in Smyrna and Trebizond to save the Greek population from Kemal Ataturk's advancing troops as humanitarian. At the same time, however, it supports and emphasizes the support for the Kellogg-Brian Pact as the basis of the new peaceful political order on the part of the United States, and it allows him to insist on it as a symptom of the dominant general attitudes: pacifism and disarmament. Good knowledge of the context of international relations is also shown through an analysis of the maritime policies of Italy and France, Great Britain and Japan, during the disarmament conferences (1922-1930). Although briefly affected by the Rome Conference (1924), in the fate of which Mishkovsky foresaw the future of all others - Geneva and London, but did not develop, unfortunately, his insights. The link between society (the horizon of expectations) and the rapid

technological progress of aviation (as a challenge not only for US budget policies) is well defined. The chapter does not stop at the analysis of the London Conference (1930), but extends to its effects on the navy, which can be traced back to 1932, and hence challenges the chronology of the next major chapter in the dissertation.

The third chapter, "On the Road to War", dates back to 1929 and deals with the effects of the economic crisis on the US Navy, as evidenced by its first thematic round. The periodization is defended through an analysis of various historiographical positions, which require an internal sub-periodization (1932 - 1941), defended by the dissertation with this chapter, while its logic is derived from the impact of economic depression on shipbuilding and plans of the Office for the development of the combat capability of his forces. Particular emphasis is placed on the crisis and employment in shipbuilding through Hoover's policies (compared to Coolidge) - attention is paid to Hoover's anti-naval policy by emphasizing the role of his education and his origins in shaping his pacifist attitudes of a president with technocratic thinking and a clearly different vision of world progress and the United States interests. The role of the economic depression in the decisions of the London Conference on Disarmament (1930) is taken into account here, due to the logic of thematic-chronological construction of the chapter, as noted above. The location of various incidents and the increasingly visible manifestations of aggression and expansion by Japan (after 1935) to promote navy budgets (which means taking into account the growing weight of the Navy in the US foreign policy future) is indicated. Thus, the law (1935) by which the United States responded to the ongoing arms race set by Japan was revealed not only as an attempt to overcome the negatives in the Navy development, but also through the reaction of public opinion against it, which "remains sensitive to the promise to keep the fleet within its own borders" (pp. 622-4). So, in the analysis of the accompanying events and preliminary arrangements for the London Conferences (1935-1936), Mishkovsky demonstrates mastery of the history of international relations and their political context, which allows him to ground on large historical register his main thesis, namely the United States are an important factor in the new international order (peace through practical disarmament), thesis developed by analysing American foreign policies to regulate the fleet (species and tonnage) and regulate freedom at sea and in the oceans, and they actively promoted Germany's inclusion in all conferences after 1922.), despite being outside the institution responsible for him (UN), and especially after Hitler left it.

As expected, the "specific connection" is clearly revealed here - Roosevelt's emotional connection with the Navy, tracing its historical path, but revealing the content with which he fills it in his new capacity as responsible for the fate of the nation, Mishkovsky shows how the new Democrat president, too like his Republican counterparts, he advocated a policy of peace through arms restrictions. And why he did not deviate from the philosophy of the Kellogg-Brian Pact, supporting the treaty system with careful concessions to Japan (which is clearly leaving it). It is important that the dissertation does not miss to underline that the battle on the part of Japan for equality in Navy forces with other naval empires and states is parallel by another one - for equality of races. (Here we will remind the fact that in 1919 President Wilson rejected in the

Council of Four the Japanese proposal to include a racial equality clause in the UN statute.) There is also clear support from the United States and Britain to limit and even ban on underwater warfare. All attempts to appease Germany and prevent Japan from leaving the "treaty system" in the field of navy - a system that is the main guarantor of peace, in the eyes of the then political men, as many times in different contexts has been underlined within dissertation. The new dynamics in the relations: society-president-fiscal policy-naval forces, and its new foreign policy context (from pacifism to war) are clearly described; its effect and weight (and through propaganda efforts) on changing attitudes in American society and its finally saying goodbye to isolationist illusions in an apparently emerging global world has been traced. The tops are preparing for war, which means urgently changed plans for war and battle to make up for what was lost in the armament of the navy in previous years of peaceful illusions (in its higher circles the opinion is shared that under a dictatorship there are more opportunities for armament), but also new acts of neutrality are voted too. In this context, despite intelligence warnings of an expected Japanese attack on Pearl Harbor, what happened in early December 1941 seemed rather natural due to the inertia of the 1930s. "With this military success, Japan and its Axis allies are able to achieve the maximum possible results. Their military forces dominate from the Russian steppes and southern Europe to the central parts of the Pacific Ocean" (p. 772), writes Mishkovsky. The United States is officially at war over the Pearl Harbor incident, but in practice it has already faced German submarine attacks on its convoys, challenges that made Roosevelt ordered to respond with armed resistance, Mishkovsky do not miss to underline the state of things. Here the dissertation makes interesting summaries of the treaty system, its meaning and ability to ensure the new peaceful international order.

As in the spirit of such analytical reflections, in our opinion, should be don his conclusion, but he again chooses a non-standard way to complete his text - with summaries of historiographical traditions in the study of naval history and the justification of two subperiods in research subject (the thematic research that articulated his dissertation), respectively: the end of the Great War, 1918 - 1933, and 1933 – 1941; and thus again he, in fact, calls into question the periodization of his dissertation based on the event chronological approach, reflected in its very title (1919-1941), as well as that of the two main chapters covering the time periods between 1922-1932 and 1929-1941.

II. Scientific contributions

From what has been said so far, however, we will derive contributions from the dissertation that are different from those highlighted by N. Miskovsky. The birth of our new future - practical armed peace due to impossible peace through practically disarming nations, we will allow ourselves to formulate here the foreign policy paradigms of the 1930s, is captured and outlined in his dissertation. A future that is an effect of historical experience, well described by the dissertation, namely the failed battle to balance between "natural development", inevitably leading to modernizing naval forces, in the conditions of rapid technological progress and globalizing economy, and the interests of the highly proclaimed world peace, requiring clear regulation of its armaments and tonnage limits.

Moreover, this experience emerged precisely through the focus on the policies of international disarmament conferences (even in attempts to ban submarine warfare), which began with the Washington Conference of 1922, initiated by the United States, which sets the new naval treaty system, which quickly including defeated Germany and the Soviet Union – the system, in fact the very backbone of the international order of the seas and oceans, which will determine the conditions and the state of national fleets, but also future alliances between countries that will fight in World War II. Moreover, it was the preparations, the environment, and the results of the conferences (1922-1936) that showed the preconditions of opportunity for making the war inevitable, by revealing a virtually powerless pacifism (bottom and top). But, in itself, such a peaceful attitude is a clear alternative to totalitarian regimes and the public environment for any political will seeking to avoid war - it is no coincidence that Mishkovsky includes letters (quoted in the books of Love, Ch., Pelz, St.), some written by mothers, and sent to President Roosevelt, at a time when the world was apparently on its way to war. And although Mishkovsky does not analyze them, they are important for readers with interests in forms of women's political participation. "Our citizens do not want war... Remember that every contract includes an unwritten clause setting the date of the next war" wrote a mother of three to Roosevelt (p.623).

Then let us underline that the freedom (guaranteed by law) and the non-interference of the state in the economy as a way to prevent the birth of the monsters of totalitarianism, it is the historical lesson learned in the United States, which is emphasized in the social sciences and humanities, especially in their advanced research until today. Mishkovsky's dissertation reveals more nuances in this regard, as well as through the analysis of the effects of the "New Deal" and appropriate analysis and contextualization of both the famous "Roosevelt's Quarantine Speech", and his letters to the so-called Long Conference on Disarmament (1932-1934) within the UN. In addition the revealed negative effect of the policies of the Roosevelt administration's "new neutrality", which practically did not influences the expected direction of deterring Hitler, on the contrary he was welcomed in Germany, shows the controversy of political legacy that has been well analysed and represented by Mishkovsky.

The dissertation manages to introduce into scientific circulation documents and literature on a topic not studied in Bulgarian historiography and to recreate a convincing historical account of the development of the United States Navy in the period between the two World Wars, 1919 - 1941. Substantially consolidating, with historical details, the concept of "naval forces", the dissertation also contributes to the specialized American historiography in this field.

III. Conclusion:

Despite the criticism and remarks, I appreciate the work of Nikolai Mishkovsky and support the award of the educational and scientific degree "Doctor". I believe that with this dissertation he shows capacity for further development as a researcher.

Member of the scientific jury:

(Assoc. Prof. Dr. Snezhana Dimitrova)

Blagoevgrad, June 3, 2022